

LAKATOS MIHÁLY

Előjáték

A pincér szolgálatkészén jött az asztalunkhoz, s mivel a vita hevében senki nem hederített rá, tette, ami a kötelessége volt: kecses, bársonyos mozdulatokkal emelte ki a megüresedett üvegeket a jégdarabok közül, s Alfonz, aki nagyon szerette a feleségét, csodálkozhatott volna – ha ez összeillik a természetével –, hogy a három óra alatt egyetlen alkalommal sem kellett kétszer nyúljon flaskó után, mintha láthatatlan, de roppant illetudó szellemek folyton pótolták volna a varázslatos, vérpiros nedűt. Alfonz azonban nem csodálkozott. És nemcsak ezen. Lassan a harmadik órája volt, hogy a bikavér megkezdte csodálatos körforgását bennünk, és nyugodtan adtuk át magunk a szédületnek, mert tudtuk, hogy az éjféli számla nem törheti pozdorjává a valahonnan a tudattalamból előszivárgó és azon nyomban tündértáncra perdülő érzések sejtelmes varázsát. A számlát ugyanis nem mi fizettük. Fizették. A két nő arcán fátylak lebegtek, s arcuk, mint a levelek oltalma alatt meghúzódó alma, melyet csak itt-ott csíp vörösré az érlelő napsugár.

– Most pedig Alfonzzal táncolunk egyet – nézett rám jelentőségteljesen Gitta, s Alfonz esdeklő pillantása, melyet azelőtt küldött felém, hogy a táncparkett zuhataga elnyelte volna őket, megkeményítette az egyébként olvatag és hidegen is kitűnően kenhető szívemet.

– Gizike, most rajtunk a sor – pillantottam asztaltársnőmre, aki félénk mosollyal tolta hátra a székét:

– De hiszen engem nem is úgy hívnak...

– Nem számít. Minden nő egy kicsit Gizike. És különben is én ma este nem tudnék mással táncolni, csak Gizikével!

Gizike lesütött fejjel lépdelt előttem, kibontott, fekete haja engedelmesen simult fehér selyemblúzára, fekete farmernadrág feszült a fenekén, s enyhén karikós lába divatos, fehér szandálban végződött. És akkor ott, az asztal meg a táncparkett közötti szakaszon történt valami...

*

A rendőrségi autó nyafogva vette be a kanyart, az aszfalt éhesen mart a gumikba, s egyenruhás férfiak ugráltak ki a kocsiból.

– A rendőrség – mondta a rendőr, s igazolványát mutatta a ház előtt zokogó nőnek.

– Ühüm... – zokogta a nő, s a fiatalember vállára borult. – De jó-hó-hogy-jöhöt-tek...

– Öszinte részvétünk – szólalt meg a parancsnok –, de lenne szíves elmondani, hogy voltaképpen mi történt?

A nő, mint akinek csalánnal vernek meztelen fenekére, hisztérikus zokogásban tört ki, s a fiatal rendőr, talán mert zavarta a kollégái tekintetében bujkáló ironikus mosoly, kissé esetlen mozdulattal ölelte át, miközben jobb vállán lucskossá ázott az ing. A lassan kínossá váló jelenetnek az vetett véget, hogy a nő végül is megemberelte

magát, s miután harsogva kifújta az orrát, elindult egy szűk ösvényen, mely a park fái közé vitte az egyenruhások csoportját. Nem messze egy kis melléképület tűnt fel, s akkor hirtelen megállt:

– Itt, ezen a szakaszon tűnt el a férjem. És ennek már huszonnégy órája...

A rendőrök át- meg átfésülték a kis park minden zegét-zugát, vérfoltok, kilocs-csant agyvelő, fakéregbe simuló hajszálak, töltényhüvely, bokrok alá rejtett vég- és egyéb tagok után kutattak, eredménytelenül. Egy óra múlva jó megjelenésű, középkorú, kockás zakós férfi érkezett a helyszínre, s előzékenyen nyújtott kezét az áldozat feleségének:

– Sherlock Holmes. De szólítson Lajosnak...

Az asszonynak tágra nyílt a szeme:

– Mr. Holmes?!

– Na nem – mosolyodott el a nyomozó –, vagyis igen, de nem az. Hé, maguk elefántok – recscent a még mindig buzgólkodó rendőrökre –, összecörtettek már minden nyomot? Nos, akkor távozhatnak is. Az ügy az én reszortomba tartozik!

Azok engedelmesen kismfordáltak a kapun, mire az asszony izgatottan ragadta meg a nyomozó karját:

– Nos, kedves Lajos, a férjem itt...

– Ön az édes italokat kedveli? – kérdezte barátságosan Holmes, mire az asszony, mint akit főbe kólintottak, úgy meredt rá:

– Hát... mondjuk...

– Nem hívna meg egy pohárka valamire? – mosolygott rendületlenül a nyomozó.

– De... ó, hogyne...

És elindultak a ház felé, elől az asszony bizonytalanul, hátul, ruganyos léptekkel Sherlock Holmes, akit még Lajosnak is hívtak...

§

Blues, lágy hullámokon csillogó villanyfény, a gitáros könnyed mozdulatai, ujjai közül előbuggyanó hullámok kissé szeszélyes, de mégis visszafogott ritmusa, halántékon lecsurgó veríték halk kopogása a hangszer fekete plasztiktestén, Gizike utánözhatatlan mozdulata, mellyel a vállamra hajtja a fejét, a mellemnek feszülő hegyes mellei, két fenyegető revolver, úristen, mit akarsz, még ne, még maradj és fenyegezz, nyomd a húszba, hadd sebezzen, hadd fájjon, hadd vérezzen, vajalma bódító illata és az ujjak görcsös kapaszkodása, ne rázd le, ne rázd le, mert éretlen te kölyök, és különben is mi keresnivalód ott fenn, miért tördeled az ágait, hát te nem tanultad, hogy „ne bántsd a fát, hisz ő is érez”, és hogy én mit érzek, azzal ki törődik, ki nyúl gyöngéden az én leveleimhez, kit gyönyörködtesd majd gyümölcsöm édes zamata, mi az, hogy ocsmánykodom, hát faragatlan vagyok én? sötét alak? hát nem láttál fehér szalaggal a karomon, fehér csokornyakkendővel, kifogástalanra keményítet, makulátlan fehér ingben, tiszta lélekkel első szentáldozásomhoz járulni?! vagy ájtatos tekinteted éppen a mennyezeti freskó nőinek kívánatos idomait fürkészte? miközben láthatatlan ecsetek a könnyű ágyékkötővel leplezett részeket pingálták lelki szemeid elé? és mi szükségem nekem a fa alá hullt gyümölcsökre itt fenn? ezernyi ezer közül akarok választani és mindig szebbet, mindig üdőbbet, úgy, simulj csak hozzám, mert érzed és érzem, hogy ennek most így kell lenni, persze hazudnak, akik az érzelmek örökkévalóságát prédikálják, és nem kevésbé, akik metamorfózisról beszélnek, mert hiszen az vagy van, vagy nincs, de most örülj, „boldogok akiket meghív lakomájára...” és én most tényleg

boldog vagyok, Alfonz ijedt tekintete röpdös körülöttünk, mint szobába tévedt madár, mely újra meg újra nekicsapódik a csalóka, csúfondáros ablaküvegnek, és ez az ablaküveg most éppen az én boldogságtól sugárzó, s mint ilyen, áthatolhatatlan tekintetem, melyben nyoma sincs már annak a megnyugtató iróniának, huncut csillogásnak, mely őt az ellenkezőjéről győzné meg annak, amit most lát, és Gitta szempárja ijedten és fáradtan gubbaszt Alfonz vállán, mint egy gyerekektől meghajszolt csóka, mely tudja, hogy mindjárt odébb kell libbennie, és sokadszorra csendül fel a fülbemászó refrén, vagy azért, mert a gitáros úgy véli: tetszik a közönségnek, vagy önmaga szórakoztatására, közben kilép magából, és gyönyörködve szemléli saját virtuozitását, és irigy, mint minden öncsodálat: hogy mások erre nem figyelnek fel eléggé, kedve lenne körbejárni és szétválasztani a párokat, hogy: emberek, ne csinálják ezt velem, hát nem látják ott azt a zsenit, azt a felsőbbrendű lényt, aki öntüzeben ég el, mint egy csillagszóró, ó, hálátlan világ, omolj e tünemény lábai elé, és hódolj neki, míg nem késő, de aztán ő maga borul önnön lábaihoz és szorítja-szorítja szerelmesen, míg a maszturbáció izgalmi görbéje meredeken ível felfelé, a rövidre méretezett üvegcső sikitva adja meg magát és a gyönyör – kéjszikkák tűzijátékában – ellenállhatatlanul robban bele a végtelenbe...

*

Miközben a kávéfőző után matatott a konyhaszekrényben, az asszony nyugtalanul gondolt arra, hogy netalán valami árulkodó nyomra, bűnjelre bukkanhat a nappaliban maradt nyomozó, mely elkerülte az ő figyelmét, s mely az ügy menetét aligha kívánatos irányba terelné. Kénytelen volt kávéórléshez fogni, mert éppen kétkanálnyi hiányzott az előírt mennyiségből, s a zajos kis masina üvöltése soha vissza nem térő alkalomként kínálkozott fel Mr. Holmes-nak, hogy észrevétlen szekrényeket nyitogasson, fiókokban turkáljon, ágyakat mozdítson el a helyükről, bizonyítékokat gyűjtendő, s mikor ő megérkezik majd, tálcával a kezében, magabiztosan csatolja karpereceit a csuklóira, hogy rögtön – tálcástól-mindenestől – bevigye kihallgatásra az őrszobára. Hogy mitől fél, egészen pontosan ő sem tudta, de hát ki meri azt állítani, hogy nem esik pánikba, ha egy rendőrspicli jelenik meg a lakásán, és meghívhatja magát egy konyakra meg egy kávéra?! Még akkor is, ha messzemenően törvénytisztelő emberként szerepelt eladdig az ön- és köztudatban! És egy icipicit (vagy sőt: ellenkezőleg) mindnyájunknak rossz a lelkiismerete, mindnyájunk számlájára firkál ezt-azt a Pincér. A kávé jellegzetes zúgással tört elő a presszóból, s megizzadt a tenyere a gondolatra, hogy rövidesen szembe kell nézzen ismét a nyomozóval, aki feldúlt vonásairól olvashat az őt gyöttrő kétségekről. Sietve vette számba, mit kell a tálcára tennie: kispohár, kávéscsésze, kiskanál, cukortartó, szalvéta, cigaretta, hamuzó az van az asztalon... te jószágos isten! Megdermedt. Az asztalon felejtette a cigarettatárcát! A Gézáét! Lábaiból kiment az erő. Úgy érezte, nem képes rá, hogy visszatérjen a nappaliba. Percek teltek el, s a nyomozó okkal gyanakodhat arra, hogy valami történt, hogy nem hiába késlekedik megjelenni... Még az is megfordulhat a fejében, hogy megszökött... Mit tegyen, úristen, hiszen ez a veséjébe lát! Ennek a nyájas mosolya mögött emberevő tigris lapul ugrásra készen! És Géza... Az ő drága Gézukája, aki tulajdonképpen nem hibás semmiért, nem ölt, nem lopott, csak egyszerűen szerelmes belé, és ezt nem róhatja fel senki neki, ez nem büntetendő sem fegyházzal, sem pénzbírsággal. És bizony nyomozó úr (kimondja, hát miért ne mondaná ki): ő is szerette Gézáét! No nézd, máris múlt időben beszél róla, pedig dehogy múlt, nem múlt el semmi, vagy ha igen: hát az a Jenő iránt érzett hajdani nagy szerelem, abból az időből, amikor úgy jártak-keltek az utcán, mint valami négy lábú torzszülött. Azzal áltatták (és áltatta magát), hogy ha majd megszűnik a nagy

lobogás, átalakul csöndes lángon égő, tiszteletteljes, gyöngéd szeretetté. Hát nem alakult át. Megszűnt. És az új, a jövevény, a makrancos és heves vérű nem tűrt meg maga körül relikviákat. Igaz: a kezdet kezdetén még homokot szórhatott volna rá, de úgy érezte – ezzel önmagát csalná meg (még hozzá tudatosan), s ezt végképp nem tudná elviselni. Nyugalmat erőltetett magára, megigazította a haját, a ruháját, megpróbált egy mosolyt, s elszánt (talán túlságosan is magabiztos) mozdulattal benyitott a nappaliba: Lajos a fotelban ült és a sportújságot olvasta...

*

– További jó szórakozást, uram. Én mentem – vakkantott be Gitta a nappaliba, s bár tudtam, hogy heccel, „ott belül” felsajdult valami. „Várj, rögtön jövök!” Mindketten erre vártunk, és mindketten ugyanúgy meglepődtünk, hogy mégsem mondom. Hallgattam. A dac csikorogva húzta le a redőnyöket, s a hirtelen támadt sötétségben a csakazértis-gőgje kéjelgő játékot űzött agyonkínzott önérzetemmel. Előjött belőlem a mindenkiben ott rejtőző inkvizitor, hogy részesítsen a fájdalomokozás szadisztikus gyönyöreiben. És én, szégyenszemre, hagytam. Sőt! Engedelmesen hajtottam fejem a keze alá, mert nincs nagyobb gyönyörűség a földön, mint azokat bántani meg, akiket igazán szeretünk. Nem szóval. Hallgatással. A csönddel, melyről a szó – mint golyóálló üvegről a lövedék – tehetetlenül, dolgavegzetlen pattan bele a semmibe...

Így tehát Gitta meghökkenett egy pillanatra, majd benne is csikordult valami, aminek aztán ajtócsapódás lett a következménye. Tekintetem közben a képernyőre tapadt, de már rég nem követtem a cselekmény fonalát. Arnold, Arnold – dübörgött fel valahol távol ez a név, félelmesen, fenyegetően, mint a teuton lovasság a grünwaldi csatamezőn. Nem taszítottam-e ezzel Arnold karjaiba Gittát?! – túlozta el felajzott képzeletem a bajt. Nem ment-e veszendőbe ezzel félévi szívós küzdelmem, hogy leszámoljak riválisommal? Hogy eltávolítsam őt a kapcsolatunkból, mint valami rosszindulatú daganatot... Nem tudtam elhinni, hogy Gitta esetleg kijátszhat minket egymás ellen. Ez förtelmes aljasság lenne, erre az én tündérem – minden meseillusztrációk legszebb tündére – soha nem lenne képes. De sajnos arra sem, hogy döntsön. Mert – és ezt több alkalommal is nyíltan kijelentette – ő mindkettőnk szeret. Én azonban tudtam, hogy (bár titkolja) én közelebb állok a szívéhez, s ezt a helyzeti előnyt igyekeztem is minél jobban kiaknázni. Ki sem mondott kívánságainak meglepetésszerű beteljesítésével imponáltam neki, a mindig jó kedélyű, elapadhatatlan humorú, fáradhatatlan és szolgálatkész gavallér szerepében tetszelegtem, és közben aprólékos, figyelmes munkával építgettem a hadállásokat a végső nagy offenzívára. És ez már nem késhet soká. A magától lepottyanó gyümölcsnek foltos lesz a külseje! Tudtam, hogy napokon belül megkérem a kezét, és akkor Arnold, a maga nyugatnémet rokonaival együtt, mehet a fenébe.

*

A nyomozó lassú, nyugodt léptekkel közeledett a melléképület felől (csodálkoztam, hogy nem Géza véres fejét hozza a kezében), az asszony az ösvény közepén várta imára kulcsolt kezekkel. Arcának vonásai mély belső indulatokról árulkodtak, s Lajos közeledtére ezek csak fokozódtak. A nyomozó csöppnyi flegmával a tekintetében, de mégis részvételtjes mozdulattal tette az asszony vállára a kezét:

– Asszonyom, ön elvesztette a férjét...

Benyomtam a készülék gombját, és a képernyő möhön nyelte el mindkettőjüket bajaikkal, összekuszált életükkel, sötét ügyeikkel együtt. Végso megoldásként arra a csódhalmazra, melyet a preciózók úgy neveznének: emberi lét.

*

Az alapítványi buli megérkezésekor már jóval túl volt a kezdet kínos fázisain, amikor még jól kiszámított, óvatos mozdulatok kattognak a levegőben, Önöktől és Hölgyemtől terhes a lékör, félénk denevér-pillantások röpködnek ide-oda, készen arra, hogy a legkisebb akadály elől is meghátrálva, vagy azt megkerülve biztonságos helyre meneküljenek, amely éppúgy lehet a rokokóra emlékeztető mennyezet, mint egy jól ismert partner biztató(bb) tekintete. Ebben a pillanatban már jól körülhatárolt, agresszív asztaltársaságokra szakadt a gyülekezet, és így kísértetiesen hasonlított ahhoz a csókacsapathoz, mely ugyanazon hárs más-más ágait bérel ki szűkebb körű eszmecseréi helyszínéül. Józan fejjel most közjük keveredni épp olyan veszélyes lehet, mint a már említett fa alatt huzamosabb ideig bámészkodni. Hajtincsek kunkorodnak csapzottan a homlokomra, mintha aludni tértek volna, a szemekben pezsgőtűzek égnek, az arcok verítékben úsznak, ama keserves munka eredményeként, mely éppúgy megviseli az embert, mint vidéki rokona, s melyet úgy hívnak: szócséplés.

„Mi a szosz?!” – lepődtem meg. Asztalunknál hárman ültek: Gitta, a mindig nyugodt, kiegyensúlyozott Alfonz (testi-lelki jóbarátom) és egy feltűnően vidám, kis nőszemély, akit kedvesem újdonsült barátnőjeként mutatott be. Nem kerülte el a figyelmem Alfonz megkönnyebbülése, mellyel nyugtázta megérkezésem, mintha egy hosszú gyalogtúra után valaki segítőkészen emelte volna le félmázsás hátizsákját a válláról.

– Na, és hogyan végződött a film? – kérdezte Alfonz az első pohár után, s úgy tűnt: szemernyi ironia is bujkál a tekintetében.

– Balul – vontam meg a vállam – a nyomozó megerőszakolta a gyilkost, mire az mérget vett be, a zsaru főbe lőtte magát, a film rendezőjét letartóztatták, a nézőket pedig külön-külön pénzbírságra ítélték, mely harminc napon belül kifizetendő a legközelebbi rendőrfőkapitányságon.

Gitta barátnője éktelen hahotában tört ki, Alfonz erőltetetten mosolygott, Gitta pedig bizonytalan hangon kért elnézést, amiért rövid időre magunkra kell hagyjon.

– Nem furcsa, hogy a legtöbb embert mindig a történet vége érdekli? – kérdezte a lány. – Néha én is úgy kell erőt vegyek magamon, hogy ne lapozzak a mű végére, noha tudom: ezzel minden gyönyör azonnal szertefoszlan, és az utolsó lap semmiképp nem pótolhatná az előző kétszázat. És mégis...

Együttérzően bólogattunk Alfonzzal, s a poharaink után nyúltunk.

– Pedig – folytatta a lány – maga ez a szó, hogy: „vég” – a testet öltött borzalom. Három betű, mely után nem következik semmi. Mégis: újra meg újra szembesülni kívánunk vele, minduntalan átélni a megsemmisülést...

– ...mely nem a miénk – szoltam közbe, mire felcsillant a szeme:

– Szóval egyfajta szadizmus? Gyönyörködünk mások kimúlásában, olyan történetek végében, melyek nem rólunk szólnak?! Lehetséges, hogy ilyen aljas ösztönök bujkálnának bennünk?

A felfedezés, na meg a bor heve elragadóan ült ki az arcára.

– Aligha – nyugtattam meg. – Azt hiszem, inkább arról van szó, hogy gyakoroljuk a halálunkat. Mert félünk tőle, és nem akarunk félni. Barátkozunk...

Visszaérkezett Gitta. Leült, és nem nézett rám. A székét viszont közelebb toltta az Alfonzéhoz.

– Elképzelem, milyen képet vágnának az emberek – folytatta a lány, aki nem vette észre a körülötte zajló sakkpartit –, ha egy könyv, a közepe táján, csak úgy minden további nélkül félbeszakadna, egy teljesen lényegtelen mondat közepén...

Utójáték

Gizike és Alfonz néhány évvel később egybekeltek.

Gitta utóbb feleségül ment Alfonzhoz.

Alfonz áttért a mohamedán hitre.

A szerző megkérte Alfonz első feleségének a kezét, majd lezüllött. Végrendelelt leg oldotta fel mindazokat, akik hajlandóságot éreznek magukban a történet befejező részének megírására, a valós tények jelentette megkötöttségek alól, vízumot adva ezáltal a képzelet csodálatos birodalmába.

Köszönjük a „Lila Kakas”, a „Részeg Disznó” és a „Lagúna” személyzeteinek szíves közreműködését, mely során az itt-ott szétszórt kéziratot stúdióink rendelkezésére bocsátották!

Magyar hangok...

